

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

του Θεόφιλου Γεωργιάδη

Ο μήνας Μάιος είναι σηματομενός με τις χειρότερες και πλέον αιματοβαμμένες ιστορικές σελίδες του Ελληνισμού. Σελίδες που βάφτηκαν με το αίμα εκατομμυρίων ελληνικών ψυχών σφαγιασμένων από το σπαθί των Τούρκων. Στις 19 Μαΐου 1919, ο Μουσταφά Κεμάλ πατά το πόδι του στην ελληνική πόλη του Πόντου Σαμψούντα. Τη μέρα εκείνη καθορίζεται η τύχη των Ελλήνων που δε θα ήταν άλλη από αυτή των Αρμενίων.

Η πτώση του Ελληνισμού ξεκίνησε από μια άλλη αποφράδα μέρα, την 29η Μαΐου 1453, τη μέρα που η βασιλεύουσα και πρωτεύουσα του Ελληνισμού πέφτει στα χέρια των βαρβάρων. Μάταια ο τελευταίος αυτοκράτορας των Ελλήνων, ο ηρωικός Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, αγωνίζεται στα τείχη της Πόλης σαν απλός στρατιώτης αφού είχε μηνύσει στον Πορθητή: «Το να παραδώσουμε σε σένα την Πόλη, δεν είναι δικαίωμα δικό μου ούτε κανενός άλλου που κατοικεί σ' αυτή, γιατί απόφαση όλων μας είναι να πέσουμε αμυνόμενοι με τη θέλησή μας».

Τακτική

Το 1453 ο πληθυσμός του Ελληνισμού ανερχόταν σε 32,000,000. Οι Τούρκοι αριθμούσαν μερικές δεκάδες χιλιάδες όταν έφτασαν στη Μ. Ασία (1030 μ.Χ.) σε ημίγρια κατάσταση εκδιωγμένοι από τις στέπες της Μογγολίας και της Β. Κίνας. Δημιούργησαν δική τους επικράτεια μετά τον εξισλαμισμό τους, κυρίως στο χώρο της Περσίας και του Ιράκ. Παράλληλα οι Σελτζούκοι βρισκόνταν ήδη στο Ικόνιο με δικό τους Σουλτανάτο και υποτυπώδη πολιτισμό με τη συγκατάθεση του Βυζαντίου.

Οι Οθωμανοί Τούρκοι κατέλυσαν το σουλτανάτο του Ικονίου και επέκτειναν

τον έλεγχό τους σ' όλες τις τουρκικές φυλές της Μ. Ασίας. Και πάλι όμως η αριθμητική τους δύναμη δεν τους επέτρεπε τη μεγάλη επέκταση. Μέσα από το παιδομάζωμα, το βίαιο εξισλαμισμό και τις σφαγές των Ελλήνων της Μ. Ασίας κατάφεραν μετά το 1300 μ.Χ. να αυξηθούν πληθυσμικά ιδιαίτερα με τη συστηματική εφαρμογή του σχεδίου του παιδομαζώματος επί σουλτάνου Ορχάν (1326-1362). Έτσι κατέληξαν στην τραγική μέρα της 29ης Μαΐου 1453 με την πτώση της Βασιλεύουσας.

Τα προνόμια που παρείχε ο Πορθητής στην ελληνική εκκλησία και τα οποία επικαλούνταν οι Τούρκοι σήμερα αλλά και άλλοι που θέλουν να πλήξουν τον Ελληνισμό, δεν αποτελούσαν παρά μόνο ένα σχέδιο τακτικής, μια και ο σουλτάνος γνώριζε ότι ήταν αδύνατο να σταθεί διοικητικά το κράτος του στηριγμένο στους Τούρκους που το μόνο που ήξεραν να κάνουν ήταν να πολεμούν και να αφάζουν. Η εξόντωση του Ελληνισμού συνεχίστηκε καθόλη τη διάρκεια της τουρκοκρατίας με αποτέλεσμα ο Ελληνισμός των 32,000,000 (1453) να μην ξεπερνά τα 7,500,000 εκατομμύρια το 1828 με την ίδρυση του ελληνικού κράτους.

Ακόμα και αν ο αριθμός αύξησης του πληθυσμού ήταν 1% ο ελληνικός πληθυσμός το 1821 θα έπρεπε να ήταν 43,776,000. Από τον πληθυσμό των 7,500,000 εκατομμυρίων το 1828 μόλις το 1,200,000 περιελήφθη στο ελληνικό κράτος. Άλλοι 1,500,000 Έλληνες χάθηκαν κατά την επανάσταση, κυρίως στις σφαγές στην Κωνσταντινούπολη, στη Σμύρνη και στα νησιά του Αιγαίου, στην Πελοπόννησο και αλλού. Τα υπόλοιπα, 5,000,000 των Ελλήνων παρέμειναν κάτω από τον τουρκικό ζυγό, σε μια περίοδο σχετικής ηρεμίας

που ακολούθησε μέχρι την άνοδο του σουλτάνου Αμπουλχαμίτ Β΄ στο θρόνο, μετά την επανάσταση του 1876 για το «Τανζιμάτ» (μεταρρυθμίσεις).

Τάσεις

Την περίοδο εκείνη επικρατούσαν στην αυτοκρατορία δυο τάσεις. Οι «δυτικόφιλοι» και οι Ισλαμιστές («ανατολικόφιλοι»). Οι Αμπουλχαμίτ πρότυπο αυταρχικού σουλτάνου προτίμησε την τάση των Ισλαμιστών επιδιώκοντας τη δημιουργία ενός συγκεντρωτικού κράτους και χρησιμοποίησε τη θεωρία του Πανισλαμισμού εναντίον των «δυτικόφιλων». Παράλληλα οι Οθωμανιστές, κυρίως γραφειοκράτες που επεδίωκαν τη διοικητική εξυγιάνση αλλά και την εθνολογική αφομοίωση των άλλων εθνοτήτων.

Ο Αμπουλχαμίτ δημιούργησε μια αυστηρή γραφειοκρατία, σύστημα αστυνόμευσης των πολιτών που συμπεριλάμβανε ταυτότητες, φακέλωμα και ένα μεγάλο αριθμό πρακτόρων. Δημιούργησε ένα αυστηρό σύστημα παιδείας, σε μια προσπάθεια να καταργήσει την οικογένεια και την παιδεία των άλλων εθνοτήτων κυρίως των Ελλήνων, Αρμενίων και Κούρδων.

Οι Τούρκοι ζήλευαν την οικονομική και πολιτιστική άνοδο των άλλων εθνοτήτων κατά τον ίδιο τρόπο που σήμερα οι Τουρκοκύπριοι και έποικοι στα κατεχόμενα ζηλεύουν την ευημερία στις ελεύθερες περιοχές. Από την άλλη γνώριζαν ότι ο μόνος τρόπος να κρατήσουν τη μικρασιατική γη που δεν τους ανήκε ήταν να εξαφανίσουν τους άλλους λαούς.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία άρχισε η πρώτη φάση της γενοκτονίας των Αρμενίων το 1895, όταν αντιστάθηκαν στην εντολή του Αμπουλχαμίτ να στέλλουν τα παιδιά τους σε τουρκικά σχολεία. Με γνώμονα αυτή την τρομοκρατία που εφαρμόστηκε,

η επανάσταση των νεότουρκων (1908) προκάλεσε πανηγυρισμούς στην Ελλάδα. Μέχρι και αντιπροσωπεία στάληκε στην Κωνσταντινούπολη για να εκφράσει τη συμπάραστασή της στο κίνημα των νεότουρκων! Δε θα αργούσε όμως να φανεί η αλήθεια του κομιτάτου των ληστοσυμμοριτών της Ένωσης και της Προόδου που διαλαλούσε το σύνθημα «ελευθερία, αδελφσύνη και ισότητα».

Οι νεότουρκοι, άξιοι συνεχιστές της ιδεολογίας του Αμπουλχαμίτ προχώρησαν στην Εφαρμογή των σχεδίων τους για την εξόντωση των Ελλήνων και των Αρμενίων, με στόχο την εκκαθάριση της αυτοκρατορίας από τις άλλες εθνότητες για την κυριαρχία του τουρκικού στοιχείου. Το 1905 ο πληθυσμός των Τούρκων ήταν 7,500,000 και των Ελλήνων σαν της δεύτερης εθνότητας 5,500,000. Το κομιτάτο της Ένωσης και Προόδου, ενισχυμένο από άλλες οργανώσεις και κομιτάτα, προχώρησε στην εφαρμογή σφαγών και εκτοπίσεων τόσο στη Μακεδονία και Θράκη όσο και στα Μικρασιατικά παράλια, όπου οι ελληνικοί πληθυσμοί υποχρεώνονταν να βαδίζουν προς το εσωτερικό και την εξαφάνιση.

Στη Μακεδονία άρχισαν οι συλλήψεις, απαγωγές και εκτελέσεις προκρίτων και κατωτέρων ιερών μέχρι το αποκορύφωμα της δολοφονίας του επισκόπου Γρεβενών Αιμιλιανού (1/10/1911). Η όλη κατάσταση προκάλεσε την αντίδραση των βαλκανικών κρατών Ελλάδας, Σερβίας και Βουλγαρίας. Οι σφαγές ήταν η κυριότερη αιτία του Α΄ βαλκανικού πολέμου (10/1912).

Κατά την υποχώρηση ο τουρκικός στρατός προέβη σε σφαγές, πυρπολήσεις και άλλες καταστροφές σε βάρος των Ελλήνων και Βουλγάρων της Μακεδονίας και ανατολικής Θράκης. Στις ελληνικές περιοχές της Θράκης σφαγιαστάθηκαν πάνω από 40,000 άμαχοι Έλληνες.

Τριανδρία

Με την άνοδο της γνωστής Τριανδρίας των νεότουρκων Ενβέρ, Ταλαάτ και Τζεμάλ (23/1/1913), αρχίζει η αντιστροφή μέτρηση για τους χριστιανικούς λαούς της Μ. Ασίας. Εγκέφαλος των γενοκτονιών θεωρείται ο Υπουργός των Εσωτερικών Ταλαάτ Πασάς ο οποίος με τηλεγραφικές εντολές του προς τις τοπικές αρχές ζήτησε την καταδίωξη των Ελλήνων και Αρμενίων, μέσα από σφαγές, εκτοπίσεις και φονικές πορείες με όλα τα συνεπακόλουθά τους.

Η γενοκτονία των Αρμενίων ολοκληρώνεται μέχρι το 1915 που η πραγματοποιησής της ολοκληρώθηκε μετά την είσοδο της Τουρκίας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ταυτόχρονα οι Τούρκοι από μίσος για εκδίκηση εναντίον των Ελλήνων μετά την ήττα τους στο βαλκανικό πόλεμο, αλλά κύρια από το φόβο μιας νέας ελληνικής επέκτασης ξεκίνησαν πάνω σε οργανωμένη βάση σφαγές των Ελλήνων κυρίως στα χωριά της ενδοχώρας.

Παράλληλα μέσα από τα γνωστά «Τάγματα Εργασίας» (amele tabur) κατά τη διάρκεια του πολέμου 600,000 άρρενες Έλληνες εξαφανίστηκαν στο εσωτερικό της Ανατολίας, εργαζόμενοι κάτω από απάνθρωπες συνθήκες στη διάνοιξη δρόμων και στην εγκατάσταση γραμμών σιδηροδρόμου. Οι σφαγές, οι βιασμοί, οι πυρπολήσεις και καταστροφές χωριών καθώς και οι εκτοπίσεις Ελλήνων από τα παράλια προς το εσωτερικό σε μια πορεία χωρίς επιστροφή συνεχίζονται μέχρι το τέλος του πολέμου. Μια τέτοια πορεία χωρίς επιστροφή εφαρμόστηκε και σε βάρος των Κούρδων όπου 600,000 άτομα κάθε ηλικίας και φύλου εξοντώθηκαν σε μια πορεία στη χιονισμένη οροσειρά του Ταύρου.

Εκστρατεία

Οι σφαγές ήταν ο κυριότερος λόγος της ελληνικής εκστρατείας στη Μ. Ασία. Η

μη ολοκλήρωση της γενοκτονίας οφειλόταν στις εξελίξεις τόσο στην εσωτερική κατάσταση στην Τουρκία όσο και στην Ευρώπη την περίοδο μετά το 1909. Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Ουίλσον δίνει καθαρά τους λόγους της ελληνικής εκστρατείας με διευκρινιστική δήλωσή του (4/1920):

«Επιθυμώ να τονίσω ότι η απόφαση αποστολής ελληνικού στρατού στη Μ. Ασία, δεν προήλθε από τους Έλληνες, αλλά από το Ανώτατο Συμμαχικό Συμβούλιο, το οποίο υπέδειξε την ανάγκη αυτής της εκστρατείας για να προληφθούν οι σφαγές που σχεδίασαν οι Τούρκοι κατά των ελληνικών πληθυσμών».

Της απόφασης των συμμαχικών δυνάμεων προηγήθηκε η ολοσχερής ερήμωση 180 ελληνικών χωριών και η ημικαταστροφή άλλων 320 σε διάστημα 10 μηνών. Πέραν τούτου οι Τούρκοι εφάρμοσαν μια μορφή μικροβιολογικού πολέμου (μετάδοση αφοροδισίων νοσημάτων) εναντίον των Ελλήνων με στόχο τον εκφυλισμό και την εξαφάνιση των ελληνικών πληθυσμών. (Βλέπε Δ. Καλουμένου, «Η Συρρίκνωση του Ελληνικού Έθνους», Αθήνα 1985).

Οι σφαγές και οι βιαιοπραγίες εναντίον των Ελλήνων του Πόντου συνεχίζονται με αμείωτο ρυθμό από τους Τούρκους ληστές και συμμορίτες (Τσιέτε), στους οποίους δόθηκε η υπόσχεση αμνηστίας αν διώξουν τους Έλληνες και από την τουρκική χωροφυλακή. Έτσι στα μέσα Απριλίου 1919 οι συμμαχικές δυνάμεις με γραπτή νότα προς την Οθωμανική Κυβέρνηση ζητούν να λάβει μέτρα για την προστασία των Ελλήνων του Πόντου. Διαφορετικά οι συμμαχικές δυνάμεις θα επενέβαιναν.

Την περίοδο αυτή της ανακαωχής μετά τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, στην εξουσία βρισκόταν το κομιτάτο «Ελευθερίας και Συμμαχίας», το οποίο ήταν αντίπαλο του Κομιτάτου της Ένωσης και Προόδου. Αποφασίζεται λοιπόν η απο-

στολή του Μουσταφά Κεμάλ πασά στη Σαμψούντα με το βαθμό του επιθεωρητή της Γ' Στρατιάς, με διαταγή να επιβάλει την τάξη.

Φωτιά

Ο Κεμάλ αναχώρησε ατμοπλοϊκώς με ένα μικρό σκάφος το Μπαντιρμά (16/5/1919) από την Κωνσταντινούπολη και πάτησε το πόδι του στην ελληνική πόλη Σαμψούντα όπου παρέμεινε για έξι μέρες (19/5/1919). Στη συνέχεια περιόδευσε σε διάφορες πόλεις όπου πήρε με το μέρος του τους ιμάμηδες για να φανατίσουν τις μάζες των μουσουλμάνων εναντίον των «γκιαουρτζήδων».

Χαρακτηριστικά ήταν τα λόγια του Σικκι Χότζια που μίλησε πριν από τον Κεμάλ στη Χάβζα:

«Μας έχει κυκλώσει η φωτιά. Καιγόμαστε. Η μόνη λύση είναι να πάρουμε τα όπλα! Καθαρίστε αμέσως τα όπλα σας! Όποιος δεν έχει όπλο ας πάρει ένα μπαλάκι και όποιος δεν έχει μπαλάκι ας πάρει ένα γερό κομμάτι ξύλο. Να καθαρίσουμε πρώτα τους προδότες που δε σέβονται το φωμί που τους δίνουμε (εννοεί τους Μ. Ασιάτες Έλληνες) και ύστερα τον εχθρό που κατέχει τη χώρα μας...!» (από το βιβλίο του Σουρεγιά Αϊντεμπίρ «Ο μοναδικός άντρας», τόμος 2).

Η συνέχεια είναι γνωστή. Τα πιο πάνω λόγια ακούγονται διά του στόματος των ιμάμηδων σε όλη την Ανατολία. 600,000 Πόντιοι και άλλοι Έλληνες στο εσωτερικό της Μ. Ασίας σφαγιάστηκαν, εκτοπίστηκαν και εξαφανίστηκαν. Μέχρι την καταστροφή της Σμύρνης και τον πυρπολισμό της ο Ελληνισμός της Μ. Ασίας αφανίστηκε. Πάνω από 250,000 Έλληνες και Αρμένιοι σφαγιάστηκαν στο όργιο των σφαγών που διάρκεσαν πέντε μέρες. Οι Κεμάλ παρακολουθούσε τις φλόγες και τις σφαγές

από τα γύρω υψώματα σαν νέος πορθητής.

Τρία (3) περίπου εκατομμύρια ήταν ο συνολικός αριθμός των Ελλήνων της Μ. Ασίας που σφαγιάστηκαν από τους Τούρκους την περίοδο 1908-1923. Είναι γι' αυτούς τους λόγους που η 19η του Μάη πρέπει να καθιερωθεί σαν μέρα μνήμης των Ελλήνων του Πόντου αλλά και όλης της Μ. Ασίας.

Διέξοδος

Ο Μουσταφά Κεμάλ στις 19 Μαΐου 1919 πάτησε το πόδι του στη Σαμψούντα με εντολή του Σουλτάνου να προστατεύσει τους Έλληνες! Μετάτρεψε όμως την ημερομηνία αυτή αλλά και την ίδια τη Σαμψούντα σαν σημαδιακή ότι ο αγώνας των Τούρκων έπρεπε να αρχίσει από εκεί.

Εβδομήντα ένα χρόνια μετά αλλά και 16 χρόνια μετά την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο ο Ελληνισμός πελαγοδρομεί. Συγχυσμένος και αποπροσανατολισμένος ψάχνει για τον εύκολο δρόμο της συνθηκολόγησης και υποταγής μέσα από συνθήματα «ρεαλισμού», λογικής και έντιμου συμβιβασμού».

Από την άλλοι οι Τούρκοι φανερώνουν καθημερινά τους πραγματικούς τους στόχους για την ολοσχερή τουρκοποίηση της Κύπρου. Ταυτόχρονα απλώνουν το χέρι τους στη δυτική Θράκη. Ο τουρκικός επεκτατισμός πρέπει και μπορεί να αποκοπεί μέσα από ένα σωστό πανεθνικό αγώνα. Το έχουμε ξαναπεί και το επαναλαμβάνουμε και τώρα, η μόνη διέξοδος για ανακοπή των Τούρκων είναι η συμμαχία του Έλληνισμού με τον κουρδικό λαό που δίνει τον ένοπλό του αγώνα για ελευθερία και ανεξαρτησία, τους Αρμένιους, τη Συρία και τη Βουλγαρία ακόμα και το Ιράκ. Δεν έχει δικαίωμα καμιά ηγεσία να μας στερήσει την ιστορική ευκαιρία να